

Απόστολος Πιερρής

Στοχασμοί για την Κατάσταση του Κόσμου και τον Ιό

*ἦν ὅτε μυρία φύλα κατὰ χθόνα πλαζόμεν' αἰεὶ
<ἐκπάγλως ἐπίεζε> βαρυστέρνου πλάτος αἴης,
Ζεὺς δὲ ἰδὼν ἐλέησε καὶ ἐν πυκιναῖς πραπίδεσσι
κουφίσαι ἀνθρώπων παμβώτειρα σύνθετο γαῖαν,
ριπίσσας πολέμου μεγάλην ἔριν Ἰλιακοῖο,
ὄφρα κενώσειεν θανάτῳ βάρος. οἳ δ' ἐνὶ Τροίῃ
ἥρωες κτείνοντο, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.*

Κύπρια, Fr.1 Bernabé

Ζούμε μια Εποχή Μεταβολών. Η Ευρωπαϊκή φάση της ιστορίας παρέρχεται και αναδύεται το νέο ακόμη αδιαμόρφωτο. Παρόμοια ήταν η κατάσταση προς το τέλος της δεύτερης χιλιετίας π.Χ. με την κατάρρευση του συστήματος ισχύος της Εποχής του Χαλκού, στο τέλος της πρώτης χιλιετίας πριν την ίδρυση της οικουμενικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, και στο τέλος της πρώτης χιλιετίας μ.Χ. με την αποδυνάμωση της ηγεμονικής αρχής του οικείου γεωπολιτικού πεδίου (Βυζαντινή Αυτοκρατορία) και την αρχή ανόδου του Ευρωπαϊκού συστήματος. **Διαφαίνεται ένας χιλιαστικός ρυθμός της ιστορικότητας.**

Η ουσία της ιστορίας είναι πολιτισμική. Πολιτική εξουσία και στρατιωτική ισχύς, οικονομική ανάπτυξη και ευημερία, νομικό πλαίσιο και διοικητικοί μηχανισμοί, δεν καθορίζουν την ιστορία, αλλά είναι για να υπηρετούν τον σκοπό της, το νόημα και «τέλος» της. Συχνά δε ενώ φαίνεται να την εμποδίζουν προσωρινά, συγχέοντας τον ρυθμό της, στην πραγματικότητα ευοδώνουν εκάστοτε την υπέρτερη σκοπιμότητα της θυσιάζοντας την ελάσσονα.

Η πολιτισμική ταυτότητα του Ελληνισμού ορίζεται στην Δωρική πεμπτουσία του, από την καινή λύση του αινίγματος της ύπαρξης, από τη σύλληψη του χώρου και του χρόνου ως συνθηκών φανέρωσης του Είναι, απο-κάλυψης του Απόλυτου, πραγμάτωσης «τέλους» και θέωσης, αντί της βίωσής τους ως Λαβύρινθου εγκλωβισμού της ανθρώπινης μοίρας, ως πάθους και οδύνης, ως σταυρού της ύπαρξης. Σύμβολο της νέας Διαθήκης είναι το άνθος της άνοιξης, ιδέα της η τελειότητα του κάλλους, αρχέτυπο ο κούρος του Απόλλωνα.

Η Ευρωπαϊκή στάση αντίθετα απορρέει από μια απομάκρυνση του Υποκειμένου από το Είναι, που κάνει το ένα μυστικό κρύφιο πυρήνα της ανθρώπινης ύπαρξης, το δε δεύτερο άγνωστο αντι-κείμενο. Οι σχέσεις των δύο γίνονται προβληματικές και τεχνητές, αφού δεν υφίσταται πια η κατ' αρχήν βεβαιότητα και η φυσικότητα της αυτόματης προσαρμογής του ανθρώπινου μέρους προς την κοσμική ολότητα. Ταυτόχρονα, ένας δεύτερος πόλος αναπτύσσεται στο Ευρωπαϊκό ολοκλήρωμα, ο έρως του κλασσικού κάλλους, ο οποίος όμως, ακριβώς

λόγω της από-στασης του εγώ από το ον, δεν ολοκληρώνεται και μένει ανικανοποίητος. Έτσι το κλασσικό πνεύμα στην Ευρώπη ή εκπνέει στην μιμητική τυπολογία του νεοκλασικισμού ή προκαλεί την έκρηξη του κάθε λογής βαρύφορτου συναισθηματικά ρωμαντικού πάθους. Ένα δυϊστικό βίωμα κατατρώχει το Ευρωπαϊκό πνεύμα, και η Ευρωπαϊκή σκέψη λειτουργεί με δίπολα αντιθέτων: ιδέα – πραγματικότητα, αξία – γεγονός, ψυχή – σώμα, πνεύμα – ύλη, θεός – κόσμος.

Η απομάκρυνση όμως του υποκειμένου από το Είναι δεν σώζει το Ευρωπαϊκό Εγώ από το βάρος της ύπαρξης σε ένα υστερημένο περιβάλλον (άσχημο γιατί δεν επιβάλλει με την παρουσία του το κάλλος ως αποκάλυψη νοήματος και την ταύτιση προς αυτό ως φυσική οδό θεότητας). Οι ανάγκες του χώρου και του χρόνου (κατά τους τρεις πυλώνες των, της διαιώνισης του είδους, της επιβίωσης και της ασφάλειας) επιδεινώνονται από ανάγκη τεχνητής σχέσης προς την πραγματικότητα. Και έτσι γεννάται η επιστήμη και η τεχνολογία ως τεχνικές διαχείρισης των αναγκών του χωροχρόνου. Απομονώνεται μια απλή διάσταση της ύπαρξης, η λεγόμενη «ύλη», και αντιμετωπίζεται χωριστά ως πεδίο έρευνας. Η τεχνητότητα αποδίδει στην αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του χωροχρόνου, και έτσι βυθίζει περισσότερο τον άνθρωπο στον λαβύρινθο του πια αποστερημένου από ιερότητα χωροχρόνου. Η λαχτάρα λύτρωσης επαυξάνεται εκθετικά, και το ανικανοποίητο αποκορυφούται. Ο Ευρωπαίος είναι εγγενώς ασταθής, και για αυτό χρειάζεται και επιβάλλει ισχυρά κανονιστικά πλαίσια και μηχανικές μεθοδολογίες. Νόμος και «λογική» κυριαρχούν στην ψυχή του.

Η επιστήμη και η τεχνολογία επιτρέπουν τον πολλαπλασιασμό των μέσων παραγωγής σε οργάνωση και μηχανές και συνεπώς την συνεχή αύξηση της παραγωγής. Περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να συντηρηθούν καλύτερα από όσο θα καθώριζε η ισορροπία της φυσικής επιλογής. Έτσι ο νόμος του Malthus δεν φθάνει το κρίσιμο σημείο των παραμέτρων του ανθρώπινου πληθυσμού αφ' ενός, της παραγωγής τροφής και των άλλων συντελεστών επιβίωσης και διαίονισης αφ' ετέρου. Αλλά αυτό έχει γίνει δυνατό με μια δραστική και επιδεινούμενη χημική παρέμβαση στην φύση, από τα φυτοφάρμακα, τα υβρίδια, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Ο τρόπος ζωής επίσης

εξασθενίζει τον άνθρωπο. Η μείωση της φυσικής αντοχής του οργανισμού και η ταυτόχρονος ενίσχυση και πολλαπλασιασμός των μεταλλασσομένων παραγόντων προσβολής του (ιοί, αυτοάνοσα, καρκίνοι, πολιτισμικές νόσοι), προκαλούν αστάθεια στο πληθυσμιακό σύστημα, με τον άνθρωπο να έχει καταντήσει μυρμηγκιά επί γης. Έχοντας επιπλέον ο τεχνολογικός άνθρωπος αφαιρέσει την ιερότητα από το ον, και θεωρώντας κάθε τι ως «διαχειρίσιμο απόθεμα», φθάνει ήδη να αντιλαμβάνεται την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη ως χρηστικό εργαλείο, με προβλέψιμες συνέπειες, στο όνομα μάλιστα του στυγνού ωφελιμιστικού «ορθολογισμού» όταν εκσπάσουν κρίσεις ενεργοποίησης της αστάθειας. Η Ευρωπαϊκή παραφροσύνη περί τον «Κορονοϊό» αποτελεί δοκιμή για τα επερχόμενα. Αλλά για εκείνα χρειάζεται θεραπεία αιτίας και όχι συμπτωμάτων, πολύ περισσότερο δεν αρκεί απλή μηχανιστική εφαρμογή σκληρών περιοριστικών μέτρων, όσες δοκιμές και να γίνουν.

Η δεύτερη μεγάλη αστάθεια του τωρινού παγκόσμιου συστήματος που έχει προκαλέσει ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός, συνίσταται στην τεράστια, και ανεξέλεγκτα διευρυνόμενη, ψαλίδα μεταξύ χρηματοπιστωτικού συστήματος και πραγματικής οικονομίας. Και αυτή η αστάθεια ξεκίνησε και μεγεθύνθηκε από την τεχνητότητα της Ευρωπαϊκής σκέψης στην οικονομία, η οποία βόλεψε τις πολιτικές ηγεσίες. Αντί της κλασσικής θεωρίας που έβλεπε το χρήμα ως κάτοπτρο της πραγματικής οικονομικής δράσης (εξίσωση της ποσότητας του χρήματος, νόμος προσφοράς και ζήτησης), η φαινή ιδέα άναψε ότι αντιθέτως η δημιουργία χρήματος από το μηδέν διοχετευόμενη στο σύστημα μπορεί να τονώσει την οικονομική παραγωγική δραστηριότητα. Αυτό προκάλεσε την ψαλίδα. Ως εάν αυξάνοντας την παροχή καυσίμου στην μηχανή πέρα από όσο χρειάζεται θα αυξήσεις την απόδοσή της.

Οι δυο αστάθειες, η πληθυσμιακή και η οικονομική θα ενεργοποιούνται όλο και πιο ισχυρά στο μέλλον. Οι ιοί θα γίνονται ανθεκτικότεροι, μεταδοτικότεροι και θανατικώτεροι. Ο ανθρώπινος οργανισμός θα αδυνατίζει από τρόπο ζωής και χημική παρέμβαση. Οι οικονομίες θα είναι επιρρεπείς σε κρίσεις πανικού, με τυχαία αφορμή, ακόμη χειρότερα σε συνδυασμό με ενεργοποίηση της πληθυσμιακής αστάθειας, όπως τώρα. Ο πανικός είναι απολύτως «λογικός». Γνωρίζοντας την αστάθεια του οικονομικού συστήματος, σε κάθε αφορμή οσονδήποτε δυσανάλογα

μικρή, ο γνωρίζων σπεύδει να πουλήσει πρώτος χρηματοπιστωτικά χαρτιά, για να προλάβει την πτώση των αξιών. Και αυτό πυροδοτεί τον πανικό με την αλληλουχία της διαδικασίας προλαμβάνουσας ρευστοποίησης.

Ο τεχνολογικός πολιτισμός του κομματιασμένου ανθρώπου, της αντίληψης της πραγματικότητας κατά μέρη αντί ως όλου, έχει φθάσει στα όριά του. Πληρώνει την ανιερότητά του, τον Τιτανικό διαμελισμό του Ζαγκρέα, τον τεμαχισμό της οντότητας. Ο Ευρωπαϊκός πολιτισμικός χαρακτήρας δεν μπορεί να δώσει λύση στο πρόβλημα που αποκλειστικά αυτός δημιούργησε.

Ευτυχώς οι συνθήκες είναι έτοιμες για μια αληθινή μεταξίωση των αξιών προς την κλασσική ιδέα. **Οι εποχές κοσμοϊστορικών μεταβολών διευκολύνουν, αποζητούν μάλιστα, τέτοιου μεγέθους paradigm shifts. Το νέο αρχέτυπο δεν μπορεί να είναι άλλο, γιατί δεν υπάρχει άλλο ολοκληρωμένο, από το Κλασσικό.** Προς αυτό έδειχνε άλλωστε και η καλή πλευρά του Ευρωπαϊκού συστήματος. Σε κάθε μεγάλη Ευρωπαϊκό νέο ξεκίνημα στο παρελθόν, διακριβώνεται ένας κλασσικισμός, από την Αναγέννηση μέχρι την Γερμανική προβολή. **Το Κλασσικό, με την δεσπόζουσα αρχή της Μορφής, εξαφανίζει τις αστάθειες, δυσαρμονίες, ανισορροπίες.**

Ένας ακόμη ευνοϊκός παράγων είναι ότι γεωπολιτικά το παγκόσμιο σύστημα έχει μεταπέσει σε μονοπολική δομή με κέντρο τις ΗΠΑ. Το στρατηγικό δόγμα της Αμερικής είναι η συγκέντρωση και διατήρηση συντριπτικής υπεροχής ισχύος, καθ' όλους τους συντελεστές της, απέναντι όλων των άλλων δυνάμεων. **Το αγωνιστικό ιδεώδες, η αρχή της αριστείας, ο ιδεαλιστικός ρεαλισμός, το ηρωικό πνεύμα στα μεγάλα και στην καθημερινότητα, καλλιεργούνται εκεί πληρέστερα και επικρατούν γενικότερα σαν οικουμενική νοοτροπία.** Απομένει στις ΗΠΑ να αναλάβουν την κλασσική ιδέα και να την κάνουν πραγματικότητα. (Η ιδέα υιοθέτησης ως αρχής της κλασσικής αρχιτεκτονικής στα Αμερικανικά νέα δημόσια κτίρια, δείχνει την σημαίνουσα τάση). Ακριβώς όπως έκανε η Ρώμη όταν ιδρύετο η οικουμενική Αυτοκρατορία, και ο Αύγουστος την θεμελίωνε πολιτισμικά με τον συνεκτικό ιστό του Υψηλού Κλασσικού υπό το Απολλώνιο πνεύμα. Αυτή η θεμελίωση θα σημάνει και τώρα την σωτηρία του κόσμου.

Ή αυτό ή η καταστροφή του ανθρώπινου συστήματος όπως το ξέρουμε από την συρροή τυχαίων ενεργοποιήσεων των ασταθειών, για μια νέα αρχή.

17 Μαρτίου 2020